

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelma 2013

I Opinto-ohjauksen yleiset periaatteet ja järjestäminen

1. Ohjauksen yleiset tavoitteet ja periaatteet

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen toiminta-ajatuksena on tarjota tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa laadukasta yliopistollista aikuiskoulutusta, joka edistää yksilöiden, yhteisöjen ja alueen kehittymistä. Opinto-ohjauksen avulla tuetaan yliopistokeskuksen toiminta-ajatuksen toteutumista. Opinto-ohjaus liittyy opiskelijarekrytointiin ja opiskelijan opintopolun eri vaiheisiin. Se on opintoja, urasuunnittelua ja ammatillista kehittymistä koskevaa tiedotusta, neuvontaa ja ohjausta.

Kokkolan yliopistokeskuksen yhteistyöyliopistoja ovat Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistot. Yliopistot vastaavat itsenäisesti omasta oppiainekohtaisesta opetus- ja ohjaustoiminnasta yliopistokeskuksessa. Yliopistojen yhteisiä opinto-ohjauksen ja neuvonnan tavoitteita ovat pitkäjänteinen opintotarjonnan suunnittelu ja päällekkäisyyksien välttäminen opetustarjonnassa. Opiskelijan näkökulmasta on merkityksellistä, että hän voi joustavasti sisällyttää tutkintoonsa toisen yliopiston opintoja, esimerkiksi kieli- ja viestintäopintoja, yleisopintoja sekä sivuaineopintoja. Tätä pyritään tukemaan tiedotuksen ja ohjauksen avulla. Eri yliopistojen avoimen yliopiston toimijat kokoontuvat vuosittain yhteistyöpalaveriin, joissa suunnitellaan esim. opetustarjontaa ja yhteisiä infotilaisuuksia.

Kokkolan yliopistokeskuksen opinto-ohjauksen tavoitteena on edistää:

- yliopistokeskuksen opintojen tunnettuutta ja rekrytointia opintoihin
- tutkintoon johtavien koulutusväylien tehokasta hyödyntämistä ja suunnitelmallisia urapolkuja
- opiskelijan sitoutumista opintoihin, opintojen sujumista ja opintojen loppuun saattamista
- akateemisten opiskelutaitojen kehittymistä
- sitoutumista tiedeyhteisöön ja tieteelliseen ajatteluun
- laadukasta oppimista ja joustavien oppimisympäristöjen hyödyntämistä
- opiskelijan persoonallista ja ammatillista kasvua sekä sitoutumista elinikäiseen oppimiseen
- yliopisto-opiskelun saavutettavuutta ja esteettömyyttä
- koulutuksellista tasa-arvoa

2.2. Opinto-ohjauksen erityispiirteet

Kokkolan yliopistokeskuksen yhtenä koulutusstrategisena painopisteenä on joustavien koulutusväylien rakentaminen. Tavoitteena on mahdollistaa opiskelupolun jatkuminen joustavasti avoimesta yliopistosta yliopistokeskuksen maisteriopintoihin. Yliopistokeskuksen vahvuutena on yksilöllinen, joustava ja opiskelijälähtöinen opinto-ohjaus. Pienessä koulutusyksikössä kynnyks hakea opinto-ohjausta on matala ja neuvontaa tai ohjausta saa koko henkilökunnalta. Opiskelun joustavuutta edistetään sulautuvalla opetuksella ja ohjauksella, jossa yhdistetään erilaisia ohjaus- ja oppimisympäristöjä. Opiskelussa ja ohjauksessa yhdistyvät lähivuorovaikutus ja verkossa tapahtuva vuorovaikutus.

Tutkintotavoitteisiin opiskelijoihin kiinnitetään erityistä huomiota koko opiskelupolun ajan tekemällä yhteistyötä opinto-ohjauksessa avoimen yliopiston ja maisteriopintojen kesken. Ohjauksen näkökulma pidetään esillä opiskelijarekrytoinnista ja opiskelijavalintaprosessista lähtien. Myös työelämälähtöisyys ja työelämän tarpeet pyritään ottamaan ohjauksessa huomioon kehittämällä ammatillista asiantuntijuutta ja ammatillisten erityisalueiden tunnistamista.

Yliopistokeskuksessa pyritään aktiivisesti kehittämään avointa yhteisöllisyyttä, jolloin ohjaustarpeet havaitaan nopeasti ja kynnyks hakea ohjausta pysyy matalana. Opiskelijoiden edistymistä voidaan seurata säännöllisesti, esim. opintojen viivästyessä opiskelijaan otetaan henkilökohtaisesti yhteyttä. Luokanopettajakoulutuksessa on käytössä myös opiskelijoiden vertaistutorointi.

Opiskelun saavutettavuutta edistetään järjestämällä opiskeluympäristön ja palveluiden soveltuvuus sekä tasavertaiset opiskelumahdollisuudet erilaisille opiskelijoille. Saavutettavuudessa huomioidaan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Fyysisessä saavutettavuudessa kiinnitetään huomiota yliopistokeskuksen ympäristön ja tilojen esteettömyyteen, tukitoimiin opiskelutavoissa ja viestinnän esteettömyyteen. Psyykkisen saavutettavuuden osalta tuetaan osallistumista sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Sosiaalisessa saavutettavuudessa kiinnitetään huomiota yliopistokeskuksen henkilökunnan ja opiskelijoiden riittäviin tietoihin saavutettavuusasioista sekä saavutettavuuden näkymiseen strategioissa ja suunnitelmissa. Yliopistokeskuksessa panostetaan opiskelijälähtöiseen ohjaukseen ja henkilökohtaisiin opiskelusuunnitelmiin, joiden avulla selvitetään opiskelijan erityistuen tarpeita. Lisäksi yliopistokeskuksessa järjestetään lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksien testaamiseksi ryhmämuotoinen lukiseulatestaustilaisuus kaksi kertaa lukuvuodessa (syys- ja kevätlukukaudella). Yliopistokeskuksen opintoneuvoja toimii saavutettavuusasioiden yhdyshenkilönä.

2.3. Opinto-ohjauksen toteutus

2.3.1. Yliopistokeskuksen yleinen opintoneuvonta

Yleinen opintoneuvonta edistää yliopistokeskuksen opintojen tunnettuutta ja opintoihin rekrytointia sekä tarjoaa keskitetysti neuvontaa ja ohjausta erityisesti hakevassa vaiheessa. Opintoneuvoja ohjaa esimerkiksi yliopisto-opiskelun käytännöissä, koulutusalan tai oppiaineen valinnassa, opintojen tai opiskelupolun suunnittelussa sekä akateemisissa opiskelutaidoissa. Ohjausta annetaan opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin ohjaustapaamisissa, puhelimitse, sähköpostitse tai verkossa.

Yleiseen opintoneuvontaan sisältyvät myös yliopistokeskuksen opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen erilaisissa tilaisuuksissa, esitteissä ja tiedotteissa, ohjaussivuston kehittäminen ja ylläpito, opiskelun saavutettavuuden edistäminen sekä yhteistyö alueellisen ohjausverkoston kanssa. Yliopistokeskus on mukana mm. aikuiskoulutuksen alueellisessa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelu Opastimessa, joka neuvoo eri elämäntilanteissa olevia aikuisia koulutus- ja uravalinnoissa sekä alueen yrityksiä koulutus- ja kehittämistarpeissa.

Lisäksi Yliopistokeskuksen kauppatieteiden yksikössä on kehitetty ja kokeiltu uraohjauspalvelua yliopistokeskuksen opiskelijoille. Uraohjaus koostuu yksilöllisistä ohjaustapaamisista, joissa keskitytään opiskelijan tarpeiden mukaan urasuunnitteluun ja / tai työnhaun tukemiseen.

2.3.2 Opintoneuvonta ja ohjaus maisteriopinnoissa, jatko-opinnoissa, avoimessa yliopistossa, täydennyskoulutuksessa ja tukipalveluissa

Maisteriopinnot (Luokanopettajien aikuiskoulutus, Tietotekniikan maisteriopinnot, Sosiaalityön maisteriopinnot, Kemian ja kemiantekniikan maisteriopinnot):

- Aikuisopiskelijoilla on erilaisia ohjaustarpeita, joihin vastataan tarjoamalla opinto-ohjausta erilaisilla menetelmillä ja eri kanavien kautta (henkilökohtaiset ohjaustapaamiset, puhelut, opintokirjeet, sähköposti, Optima, Adobe Connect). Tieto- ja viestintäteknologian rooli ohjauksessa korostuu, kun tarjotaan ohjausta työssä käyville ja perheellisille aikuisopiskelijoille. Luokanopettajien aikuiskoulutuksessa, joka on päiväopiskelua, järjestetään myös säännöllisesti opintojen ohjaustilaisuuksia. Luokanopettajakoulutuksen opiskelijat toimivat koko koulutuksen ajan pienryhmissä ja tätä toimintaa myös ohjataan.
- Opiskelijoita kannustetaan vertaistukeen ja yhteydenpitoon myös verkon (Optima, Skype, Adobe Connect) välityksellä. Sulautuva opetus ja ohjaus auttavat opiskelijoita sovittamaan yhteen työn ja opiskelun mielekkäällä tavalla (esim. sosiaalityön ja tietotekniikan maisteriopinnoissa).
- Opinto-ohjauksen keskeinen kanava on oppiainekohtainen työtila suljetulla oppimisalustalla (Optima). Opiskelun tukeminen oppimisalustan kautta tuo joustavuutta ohjaukseen. Työtila toimii myös aikuisopiskelijoiden yhteisenä virtuaalisena kohtaamispaikkana.
- Kaikissa tutkintokoulutuksissa opiskelijoiden kanssa laaditaan henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat (HOPSit). Jyväskylän yliopiston mukaisissa maisteriopinnoissa tehdään e-HOPSit Korppi -järjestelmässä. Kemian maisteriopinnoissa HOPS on edellytys varsinaisen opinto-oikeuden saamiseksi. HOPS- käytännöistä kerrotaan tarkemmin tämän suunnitelman lopussa.
- Opintoihin liittyvä korvaavuus- ja vastaavuusasioiden käsittely on tapauskohtaista. Koulutuksiin tulevat opiskelijat ovat aikaisemman opiskelu- ja työhistorian omaavia aikuisia, joilta edellytetään maisteriopintoihin haettaessa aikaisempia yliopisto- tai ammattikorkeakouluopintoja. Aikaisemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) on tärkeä osa opiskelijoiden ohjausta. AHOT:ista kerrotaan tarkemmin tämän suunnitelman lopussa.

Jatko-opinnot (Kasvatustieteiden, tietotekniikan, yhteiskuntatieteiden, sosiaalityön, kemian ja kemiantekniikan jatko-opinnot):

- Jatko-opintoja järjestetään kasvatustieteissä, kemiassa, sosiaalityössä, tietotekniikassa ja yhteiskuntatieteissä.

- Jatko-opiskelijoita ohjataan jatko-opintosuunnitelmien ja tutkimussuunnitelmien laadinnassa.
- Tohtorikoulutuksessa organisoidaan yliopistokeskuksen omaa metodikoulutusta sekä tiedotetaan muista metodiopiskelumahdollisuuksista.
- Opiskelijoita tiedotetaan jatko-opintoja muulla tavoin tukevista opinnoista, seminaareista ja kongresseista.

Avoin yliopisto

- Tutkintotavoitteisten aikuisopiskelijoiden (yliopistokeskuksen maisteriopinnot, avoimen väylä) ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Ohjauksessa käytetään useita ohjauksen kanavia (oppaat, esitteet, www-sivut, infotilaisuudet, perehdytystilaisuudet, henkilökohtaiset ohjaajat, opintokirjeet, sähköposti, Optima, Adobe Connect)
- Useissa oppiaineissa on tuutori, joka antaa ryhmä- ja yksilöohjausta.
- Opiskelijat laativat oppiainekohtaiset HOPSit ja tarvittaessa laajemman tutkintotavoitteisen HOPSin.
- Avoin yliopisto järjestää akateemisia opiskelutaitoja tukevia tilaisuuksia opiskelijoille.
- Tiedotuksessa ja markkinoinnissa pyritään huomioimaan ohjauksellinen näkökulma.
- Avoin yliopisto koordinoi yhteistyöyliopistojen opetustarjontaa ja ohjausta.

Täydennyskoulutus

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja hakemaan apua opintojen etenemisen ongelmakohdissa.
- Opintojen alkaessa opiskelijaa ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä yliopistokeskuksen tukipalveluja.
- Pitkäkestoisten opintojen tukena ovat koulutusohjelmakohtaiset opiskelijan oppaat.
- Kouluttajien ja ohjaajien tukea on saatavissa aina tarvittaessa, pitkäkestoisissa ohjelmissa ohjaus on systemaattista.
- Ohjauksessa käytetään monipuolisesti opinto-ohjauksen kanavia (esitteet, www-sivut, infotilaisuudet, opintokirjeet, Optima, henkilökohtaiset ohjaustapaamiset, ryhmäohjaus sekä ohjaus puhelimitse ja sähköpostitse).
- Tiedotuksessa ja markkinoinnissa on ohjauksellinen näkökulma.
- Yksikön henkilökunnan ohjauksen ammattitaitoa ylläpidetään koulutuksin.

Tukipalvelut

Kirjasto

- Kirjasto tarjoaa erityisesti Kokkolan yliopistokeskuksessa suoritettavia opintoja varten tietoaaineistoja.
- Opiskelijoita neuvotaan sopivien tiedonlähteiden valinnassa ja niiden käytössä, tiedonhaussa ja kirjastopalvelujen käytössä.
- Kirjastossa on opiskelijoita varten tietokoneita sekä luku- ja työskentelytiloja.
- Kirjaston henkilökunta tekee tiedonhakua yhdessä opiskelijan kanssa.
- Omatoimisille opiskelijoille kirjaston neuvontapalvelut ovat saatavilla www-sivuilla. Henkilökohtaista neuvontaa tarvitsevia palvellaan puhelimitse, sähköpostilla tai kirjastossa.

IT-palvelut

- IT-palvelut tarjoaa tukea tietotekniikkaan liittyvissä asioissa, kuten tietokoneiden käytössä, tulostuksessa sekä verkko-oppimisympäristöjen ja erilaisten sovellusten käytössä.
- Opiskelijoilla on mahdollisuus saada atk-tunnus, jolla voi työskennellä yliopistokeskuksen luokkien tietokoneilla. Atk-tunnuksilla voi myös seurata videoituja luentoja ja luentotallenteita.
- Maisteriopintojen opiskelijoille on varattu tulostuskiintiö opiskeluun liittyvää tulostamista varten.
- Yliopistokeskuksen opiskelijat saavat tarvittaessa takuumaksua vastaan henkilökohtaisen kulkukortin.

3. Opinto-ohjaussuunnitelman prosessi

3.1 Vastuut ja tehtävät

Yliopistokeskuksen opetuksen kehittämisryhmä seuraa, koordinoi ja arvioi opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelmaprosessia ja tuotosta osana opetuksen laadunvarmistusta.

Yliopistokeskuksen opintoneuvoja koordinoi opinto-ohjauksen kehittämistä. Opintoneuvoja kokoaa opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman ja esittelee edellisen vuoden arvioinnin vuosittain opetuksen kehittämisryhmälle. Opintoneuvoja antaa yleistä opintoneuvontaa, tiedottaa ohjaukseen liittyvistä asioista ja tekee opinto-ohjausta näkyväksi mm. yliopistokeskuksen www-sivuilla, erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa.

Yksiköt suunnittelevat, toteuttavat, arvioivat ja vastaavat oman yksikkönsä opinto-ohjauksesta. Yksiköt tekevät näkyväksi ohjaustahonsa ja HOPS -käytäntönsä opiskelijoilleen sekä pitävät ajan tasalla ohjausta koskevat www-sivunsa. Opettajat vastaavat omalla vastuullaan olevien opintojaksojensa opetuksesta ja niihin liittyvästä ohjauksesta. Tieteenalan professorit vastaavat oman tieteenalansa jatko-opintojen ohjauksesta.

Opiskelijoiden edustajat (1-2) ovat jäseninä opetuksen kehittämisryhmässä, jossa käydään läpi vuosittain ohjauksen kokonaissuunnitelmaa ja muita ohjaukseen liittyviä asioita.

3.2 Opinto-ohjaussuunnitelman arviointi

Opinto-ohjauksen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaavat ensisijassa yksiköt. Opinto-ohjauksen yksikkökohtaiset arvioinnit toteutetaan vähintään kahden vuoden välein. Laitoksen opinto-ohjauksen suunnitelma päivitetään lukuvuosittain opetuksen kehittämisryhmässä, joka seuraa ja arvioi laitoksen opinto-ohjausta. Yliopistokeskuksen opiskelijat osallistuvat opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman päivittämiseen ja seurantaan opetuksen kehittämisryhmässä.

II Henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat ja AHOT

1. HOPS-ohjaus

Kokkolan yliopistokeskuksessa edellytetään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma kaikilta tutkintokoulutuksessa olevilta opiskelijoilta. Myös avoimessa yliopistossa ja täydennyskoulutuksessa voidaan laatia HOPSeja. Jokaisessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa on omat HOPS-käytännöt ja ohjaustahot, jotka on kerrottu yksiköiden www-sivuilla tai Optimassa. Ohjauksessa voidaan hyödyntää sekä rajattua että avointa HOPSia. Rajatun HOPSin tavoitteena on hahmottaa tutkintojen ja opintojen rakenne, suunnitella opintojen etenemistä ja tehdä opintoihin liittyviä valintoja. Avoimen HOPSin tavoitteena on kehittää itsearviointitaitoja ja asiantuntijuutta ohjaten opiskelijaa pohtimaan omaa taustaansa, motiivejaan, opiskelutavoitteitaan, osaamistaan ja kehittämistarpeitaan.

HOPS- käytännöissä voidaan nähdä eri tasoja:

- Muodollinen: opiskelija saa tietää, mitä aiempia opintojaan hän voi sisällyttää tutkintoonsa. Koulutusorganisaatio saa tietää, monelleko opiskelijalle kukin opintojakso tulee järjestettäväksi.
- Puolimuodollinen: opiskelija saa tietää, kenen vastuuopettajan kanssa hän jatkaa HOPS-keskustelua yhden opintojakson tai yhden kokonaisuuden korvaavuudesta (osittain tai kokonaan).
- Epämuodollinen: opiskelija kehittää opintojensa ja oppimisensa suunnittelua kertomalla ohjaajalle tai vastuuopettajalle aiempien opintojen sisällöistä. Tähän sisältyy mm. mahdollisuus itsearviointiin. Opiskelija voi itse päätyä jonkun kurssin suorittamiseen, vaikka hänen aiempi suorituksensa korvaisi sen muodollisella tasolla. Myös koko tutkintorakenteen hahmottaminen helpottuu HOPSin avulla.

2. AHOT -käytännöt

HOPS-ohjaukseen liittyvät läheisesti AHOT -käytännöt, jotka tarkoittavat aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Opiskelijan erilaisissa tilanteissa hankkima osaaminen (esim. koulutukset, työkokemus, harjoittelu) voidaan hyväksilukea osaksi opintoja tai tutkintoa. Opiskelija tekee aloitteen osaamisensa tunnistamisesta ja osoittaa osaamisensa esimerkiksi todistuksella, näyttökokeella tai erilaisilla kirjallisilla tai suullisilla suorituksilla. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa opintojen tasoon, laajuuteen, sisältöön ja osaamistavoitteisiin. Opintojen hyväksilukemisen muodot ovat korvaaminen ja sisällyttäminen. Korvaamisella tarkoitetaan opetussuunnitelmaan kuuluvien opintojen korvaamista aikaisemmin hankitulla osaamisella. Sisällyttämisellä tarkoitetaan aikaisemmin hankitun osaamisen liittämistä osaksi tutkintoa esimerkiksi sivuaineina tai vapaavalintaisina opintoina.

III Opinto-ohjauksen kehittäminen

1. Kehittämisen jatkuvat painopistealueet:

- Opinto-ohjauksen näkyväksi tekeminen yliopistokeskuksen sisällä ja ulkopuolella
- Opinto-ohjauksen arviointi: opinto-ohjauksen sisällyttäminen yksiköiden tuloskortteihin ja palautekyselyihin
- Aikuisopiskelijoiden elämäntilanteiden huomioiminen ohjauksessa: opintojen työelämälähtöisyyden ja joustavuuden edistäminen, aikuisena oppimisen sekä työn, perheen ja opiskelun yhteensovittamisen tukeminen
- Akateemisten ja työelämän asiantuntijataitojen kehittäminen ohjauksen avulla
- Saavutettavuuden huomioonottaminen opinnoissa ja ohjauksessa
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opintoneuvonnassa ja ohjauksessa
- AHOT -käytäntöjen kehittäminen (aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen)

2. Kehittämiskohteet vuonna 2013:

- Opintoneuvonnasta ja -ohjauksesta tiedottamisen tehostaminen erilaisia tiedotustapoja hyödyntäen
- Opiskelun saavutettavuussuunnitelman laatiminen yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa siitä, miten saavutettavuutta voidaan edistää yhteistyössä.

3. Ohjaukseen liittyvät projektit vuonna 2013:

- OPIN OVI:
  - Opastin TNO -palvelu. Alueellisen aikuiskoulutuksen ja yritysten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelu vakiinnutetaan osaksi yliopistokeskuksen ja alueen pysyviä ohjauspalveluja.
- ADULT STUDENT LIFE:
  - Verkkotentin pilotointi ja kehittäminen (tekninen ja pedagoginen näkökulma)
  - Kansainvälisyyden vahvistaminen opinnoissa: Kv-hopsien ohjaus ja rahoitusvaihtoehtojen kartoittaminen aikuisopiskelijan kv-liikkuvuuden tukemiseksi
- KESKIPOHJALAINEN KOULUTUSVÄYLÄ:
  - Maisteriopintojen AHOT -käytänteiden kehittäminen, pohjaopintojen tarjoamisen laajentaminen ja opinto-ohjauksen saatavuuden ja näkyvyyden parantaminen Keski-Pohjanmaan alueella